

Butlletí del Ateneu Barcelonès

ANY IV

BARCELONA, OCTUBRE-DESEMBRE DE 1918

NÚM. 16

L'ANTONI AULESTIA Y PIJOAN*

PARLAR d'ell en aquesta gran sala d'actes, es fer l'elogi del parent desaparegut que, ple de sana experiència, havia encaminat los nostres passos; es parlarne davant de tota la família convocada en la llar mateixa qu'ell casi habitava y en la que posà tots los amors de la terra. Ell era d'aquesta casa com lo frare es del seu convent, en lo que hi exercita ses devocions, en lo que hi perfecciona son esperit y sa inteligencia, hont hi troba la deù riquíssima qu'ha d'apagar ses ansies de saber, hont en hores d'esbarjo cerca la dolça companyia de l'amistat per a reposar de les prosas quotidianes de la vida, comentantles a sa manera. Nosaltres erem sos amichs y casi sos parents per lley de selecció, ja que no per dret de la sang. Los qui tinguerem la fortuna de trobarlo en lo nostre camí, lo ferem tot seguit conseller y mestre, perquè no sortia paraula de sa boca que no fos sana, discreta y entenimentada. Lo mateix servia per a encoratjar al dèbil y al caygut, que per a refredar los arruixaments del exaltat, per a tornar al camí dret al qui se'n desviava, com per a enfortir ab rahons de bon sentit y ab arguments de saviesa al impulsu ò al inconscient. Sempre era ell lo qui fallava les nostres vacilacions ò diferencies en última instancia. No fa més lo cap-de-família ab l'autoritat que la naturalesa y la lley concedeixen. Ell la tenia per la superioritat moral, que, bondadosa y modestament, deixava imposada no més fent acte de presència. En ell s'havia encarnada l'austeritat, no fatxendera, sinó dúctil y carinyosa, que'ns atreya a sos amichs ab simpatia irresistible.

Son esperit naturalment bo s'havia educat en aquella selecció de joves formada per allà als anys seixanta y tants per a fer literatura catalana y parlar per primera vegada d'una nova idea extravagant y fins utòpica, si hagués sigut clarament formulada en tan llunyana data: del *catalanisme*, que aquella societat, massa aqueferada y presa sempre de convulsions polítiques de pura ideologia, no era apta per a comprendre, ni molt menys podia endevinar sa trascendental missió.

* Treball llegit en la vetllada necrològica que va dedicarli l'Ateneu el 23 de març de 1909.

L'Aulestia s'allistà en les primeres hosts com soldat de fila, y sols aquella noció del dever que'ls obligava a treballar generosament per la causa comú, qu'era de redempció y cultura, els obligà a rompre l'anònim com condició precisa per a donar personalitat al mateix moviment. Los poetes de totes les èpoques han sigut amants d'exhibir ab llurs cants l'esclat de la gloria personalment obtinguda, y gosen en entregar llurs noms a la massa del poble; mes al escriptor que persegueix un ideal social, no proclamantlo sonorament en cada un de sos articles sinó procurant que resulti clar y bategant en lo treball diari y després en la vida del poble a qui va endressat, la gloria personal no'l preocupa com al poeta ò al autor dramàtic, casi sempre presumit y narcisista. Lo nostre Renaixement, gracies als Jochs Florals y als innumerables certàmens que cova llur si reconfortant, anyalment expremen de la massa anònima les més petites gotes de poesia, literatura y patriotisme que poden formarse en excitacions continues, y així s'ha anat engroixint l'estol dels literats y dels polítichs. Cada certamen, potser per la nostra afició al guany, al premi ò a la preeminencia, ha tret del no-res un nou lluytador, que després s'ha familiarisat ab la nova forma y convenció adoptades y s'ha convertit en adepte y fins en personalitat seriament literaria. Les franques amistats de la primera joventut han sigut una altra porta sempre oberta y sempre plena de catecúmens qu'entren casi inconscients, abstrerts en la simpàtica companyia que'ls guia. Y per damunt d'aquests y altres nobles guions que mouen los passos de joves y vells cap a les hosts flamants, oneja ayrosa a tots los vents y's banya resplendent en totes les llums la senyera patriòtica, qu'es ideal y nort dels congregats.

L'Aulestia fou dels capdavanter. Era d'aquella vintena ò trentena que, moguts per la viva flama d'amor a la terra, s'havien format per al seu ús un món més avançat que aquell en que nasqueren, un microcosmos tan reduhit com la gota d'aygua imaginada per un malaguanyat poeta amich de tots ells. Mes la seva utopia era sana, sentimental y no cerebral; venia a rectificar una porció d'errors polítichs y a redimir el poble inconscient que'ls contemplava. Mes no cal parlar d'inconsciencia, perque ella dominava al poble tant com a aquella curta selecció. Si la gent indiferent y distreta duya sa protectora actitud expectativa a gaudir secretament aquells cants y aquelles aspiracions impulsives y no formulades, ells mateixos, los escullits, emprenien un camí pedregós casi no fressat abans d'ells y velat per espesses boyres que una feble resplendor apenes aclaria.

Com se trobaren, com s'acoblaren aquells esperits selectes, ho pot y ho dèu explicar algun d'ells que ha sobreviscut als temps heroichs de sa acció; a nosaltres sols ens caldrà avuy parlar del que representava dintre de la colla l'esperit investigador del passat, l'amor idolàtrich de la terra, de tota la terra catalana, tenint a Barcelona per egregia concreció y vivent símbol, y la perfecta equanimitat en tots los actes de sa vida, los individuals, los socials, los literaris.

Un pacientíssim escorcollador de vells manuscrits, mort en plena joventut per

dissort de la història catalana, l'Andreu Balaguer y Merino, que semblava'l destinat a recullir la herència literària del gran Milà, al qui aquest dedicà l'últim escrit de sa vida, fou lo millor amic de l'Aulestia y lo qui determinà ses aficions a la història de Catalunya. Junts havien projectat varis treballs de llarga investigació, que'l dolorós traspàs d'En Balaguer deixà tan sols planejats. D'ells nos parlà'l mateix amic sobrevivent en la sentida necrologia que llegí en l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques. Aquella amistat que prometia un cas nou de fraternal divisió literària, tan freqüent en altres literatures y no desconegut en la nostra, sols produí alguna curta monografia. Faltat del company incansable, seguí l'Aulestia més calmosament lo camí emprès, y tal vegada vegé desaparèixer la febre dels primers propòsits per a consagrar-se més al treball físic y socialment higiènic del excursionisme, en lo que's mostrà ponderat com sempre. De ses passejades per tot Catalunya solia portar-ne un sens fi de notes pintoresques y datos històrics y arqueològics que's poden llegir en los volums de la *Catalanista*. Ell n'era l'ànima d'aquella associació, y la presidí varies anyades; corretgia pacientment les revistes y anuals, y fins redactava l'indispensable repertori alfabètic, y mentrestant y ab igual paciència furgava pels arxius, sobretot lo municipal, y portava la secció bibliogràfica de la revista *La Renaixensa*, com ja abans, de molt jove, havia intervingut en la del *Gay Saber*, en qual antiga revista, la primera del nostre Renaixement, fins hi publicà algunes poesies, de les que en sos darrers anys ruborosament s'avergonyia.

La comunió de treballs ab En Balaguer y Merino hauria dotat la nostra literatura històrica d'obres definitives de selecta erudició, y algunes d'elles ja les anuncia l'Aulestia en la susdita necrologia; fugí per a sempre l'amic, y l'espai sens límits de l'excursionisme històric l'apartà dels treballs monogràfics d'arxiu per a consagrar-se als més literaris y sintètics que demanaven punts de vista transcendents, sempre patriòtics, en los que alambicava les descobertes d'altres autors ab la força de sa crítica clarivent.

Deixant de banda sos innumbrables articles escampats per totes les publicacions catalanes, puix totes sollicitaven sa col·laboració, fixemnos en ses quatre obres més conegudes.

Les tres primeres tenen caràcter monogràfic; són del temps d'En Balaguer y se semblen, en lo to y la factura, ab les d'aquest gran amic; l'altra, l'última y més transcendental, es sa exposició crítica de la Història de Catalunya.

Quadros d'Historia Catalana es son primer treball històric, premiat ab la joia oferta per *La Jove Catalunya* en los Jochs Florals de 1878. En ella posà a contribució, a més de les obres d'En Feliu de la Peña, Bruguera, Pi y Arimón, l'anglès Guillem Coxe y follets antics, los llibres de Deliberacions, los Dietaris y ls Bans del Arxiu Municipal referents a aquella època de trista liquidació de la nostra nacionalitat que comença en la vinguda a Barcelona del nét de Lluís XIV, proclamat rey d'Espanya ab lo nom de Felip V, y acaba en la fatal anyada de 1714. Un fervent

patriotisme tal com l'entengué aquella generació que'ls refinats d'avuy qualifiquen de floralesca, potser perquè cobria ab les flors patries totes les tristeses passades y les ansies presents, anima aquelles ratlles expressives, minucioses y plenes de color com no les hauria escrites millor un dietarista de l'època. Lo simpàtic assahonador Miquel Parets, qui va anotar ses impressions de la guerra dels segadors, no tingué la força suggestiva que l'Aulestia sapigué posar en los *Quadros d'Historia Catalana*.

En lo primer descriu la solemnia arribada del jove rey, deixant entreveure la inquietut del poble temerós de perdre ses amenaçades prerrogatives seculares; en lo segon, la separació entre'ls dos elements fins arribar a una sorollosa ruptura, que precipitaren los conflictes europeus derivats de la qüestió dinàstica espanyola; en lo tercer, lo moment més favorable a les nostres armes; en lo quart, la resolució extrema de Barcelona, en guerra ab lo d'Anjou y abandonada per l'arxiduch Carles, de seguir sola la lluyta contra tothom; y en l'últim, la cayguda heroica del 1714.

Lo mateix consistori dels Jochs Florals li premià l'any 1878 la *Noticia històrica dels catalans que intervingueren en lo descobriment d'Amèrica*, en lo qual, començant per parlar dels primers cartògrafs catalans Macià de Viladestes y Guillem de Vallseca, l'autor de la carta geogràfica adquirida per l'Amèrico Vespucio, reivindica pel nostre Lluís de Santangel, escrivà racional del rey Catòlich, lo préstech del cabal necessari per a la primera expedició del descobridor genovès, *porque los reyes non tenían dineros*, com se desprèn dels llibres de comptes y del testimoni del historiador Gomara. Després d'aquest fet, que destrueix una sentimental llegenda, cal preguntar si fou una flagrant injustícia ò una singular prudència del rey Ferran lo famós lema, nunci d'una llarga política que concedí a les terres de Castella y Lleó'l nou món descobert mercès als diners sortits de la nostra terra. Parla, per últim, y llargament, de Jaume Ferrer de Blanes, Fra Bernat Boil, Pere de Margarit y Miquel Ballester, y de sa acció decisiva y benefactora en lo descobriment.

Després del feixuch *onus* històrich d'En Capmany y el d'En Pi y Arimon, la historia de Barcelona's manifestava riquíssima de materials com alguna de ses rivals italianes. Faltava l'artista que utilisés pacientment aquella infinitat de carreus preparats per a l'edificació, mes llençats encara sens ordre damunt la plana ratllada de fonaments y ab alguna que altra paret a mig ayre. L'Aulestia, gran coneixedor de la nostra historia local, hauria pogut aixecar l'edifici qu'encara espera l'arquitecte,* mes, no trobantse ab forces per a aytal empresa, ideà la de donarnos un esboç de lo que aquell hauria d'ésser, en forma de síntesi històrica. A aquesta idea respon la ressenya històrica *Barcelona*, publicada en 1878, obreta tan apreciable com poch coneguda. Es d'aquells llibres quals fulls no's compten sinó que's pesen. Cada dato es comprovat, cada parer es formulat després de llarch estudi ò d'auto-

* Posteriorment s'ha publicat l'erudita *Historia de Barcelona* d'En Francesch Carreras y Candi.

risada consulta. La fantasia sols hi intervé per a donar lo color d'època, sense recórrer a les falses ò extremoses volades dels romàntichs. Veyeu en aquesta petita mostra — que no tot ha d'ésser aixerrehida prosa meva — un fragment de color tretzecentista: «Seguim los carrers de les grans cases de pedra acabades de fer, ab llurs delicats finestrals calats y galeríes foranes en la part superior, fentiles més belles, que mostren la senzilla columneta y'l lòbul romànich y les parets ab escasses obertures, y oirèm lo trictractejar dels teixidors, lo repicar dels llancers y espasers, los cops sonors dels fusters... A nostre pas notarem lo luxó de les dones vestides ab les gonelles y'ls brians de les més luxoses teles, en les que no hi pot haver perles, argent ni arminis sobreposats; si alguna dona porta mantell morat ò un home gramalla blava, es que dú dol de algun molt prop parent. Veurèm també per les carreteres les jueves carregades de vels, joyes y altres objectes de luxó que van a vendre de casa en casa, los esclaus moreschs ò turchs fent dringar la cadena que porten a les cuixes a més d'anar aferrats de les cames, y als sarrahins lliures los coneixerèm per lo cabell tallat ran d'orella y per la vena de drap groch ò vermell que porten damunt del braç mentres los jueus la porten en forma de rodanxa sobre'l pit. De tant en tant nos faran fer pas los traginers ab les egües carregades y'ls que porten los farcells a coll, d'ls correus particulars que van a trametre lletres, ò'ns distraurà algun ballador d'ls jochs de *riffa*, de *grescha*, de *taules* ò d'*escachs*, ò'ns causarà admiració'l pas d'una comitiva nupcial ab la nuvia cavalcant acompanyada de patges ab brandons encesos y de trompetes y juglars sonant, ò'ns imposarà'l càstich que's dóna a una *fembra de secle* del carrer de *Viladays* qu'es *escobada*...» Y va seguint la descripció, com se veu, rica de color, plena de detalls comprovats.

Aquest talent descriptiu y l'esperit fredament crítich sense renunciar a l'expansió patriòtica en los passatges que'l temperament del autor ab viva necessitat la reclama, són les qualitats que dominen en sa obra capdal, propiament *sa obra*, la *Historia de Catalunya*, publicada en 1887, fixeuvos bé en aquesta data: 1887. L'últim intent, fracassat, d'història de Catalunya en català, lo primer tom de la *Crònica* d'En Pujades, es de 1609; y abans qu'ell lo petit *Sermó* d'En Manescal, 1601, y les *Cròniques* d'En Carbonell, 1547. Totes les històries de Catalunya anteriors a la de l'Aulestia y posteriors a la d'En Pujades estan escrites en castellà, y sos autors s'excusen generalment en l'escassa boga de la nostra llengua. Lo mateix Pujades degué traduhir tota sa obra després de publicar lo volum primer en la llengua propia. Un rossellonès tan entusiasta com poch verídich en ses històries, l'Andreu Bosch, autor del *Summari dels títols y honors de Catalunya y Cerdanya*, publicat en 1628, es una petita excepció de la regla; mes los Feliu de la Peña, Roig y Jalpi, Finestres, Massot, Marcillo, Cervera, Serra y Postius, Caresmar, García de Caralps, Corvera, Domenech, Aguirre, Dalmases, Pascual, Ribera, Coll, Capmany, los precursors del Renaixement, sense comptar tots los valencians y mallorquins, usaren la llengua castellana en ses històries generals ò monogràfiques, fins que l'Aulestia trencà'l

motillo exòtich, tot fent aquesta professió de fe : « Hem escrit la present obra en nostra llengua, perquè entenèm qu'es dever de tot amant de Catalunya contribuir en primer terme a propagar l'idioma propi, usantlo constantment en sos actes y en les produccions de sa inteligencia, y perquè així judiquèm ho requereix l'objecte de l'obra y'l fi a què va destinada ». Y diu més avall : « Fòra, donchs, mitges tintes; ò no usèm per regla general la llengua catalana en nostres treballs, o no pretengam qu'ella s'obri pas, reivindiqui sos drets a la categoria d'oficial, y sia considerada a la mateixa linia que les demés. » Aquestes manifestacions, tan fidelment per ell observades, recorden l'enteresa d'En Pere Miquel Carbonell quan apuntava aquesta nota al cap-de-vall d'una carta a D. Gaspar de Ariño, Conseller y Secretari del Rey Ferran II, única per ell escrita en castellà : « Apres he pensat que es grosseria servirse d'altra lengua sino dela sua mateixa o aldamenys en latí. E per ço aquesta es la primera e sera la derretra que faré en lengua stranya ».

Y aquesta *Historia* es una de les flors perpetues del nostre Renaixement, un llibre-fita com ho fou *Lo Catalanisme* de l'Almirall, ò *La Tradició Catalana* del Bisbe Torras y Bages. Nous avenços en la crítica històrica, nous descobriments en los riquíssims arxius nacionals, desfaran temps a venir no poques afirmacions d'aquesta obra sintètica, mes no la destruhiran d'una manera irreparable ni arribaran a deformarla, perquè sos fonaments són sòlits y tota sa construcció macissa y ben calculada. Les línies de la historia catalana hi són traçades ab cayent clàssich; l'Aulestia no es amich d'hipòtesis noves per a cercar notorietat de reformador ò d'iconoclasta, ni s'aferra a lo antich per un exagerat tradicionisme. Ses conclusions són sempre ponderades, y si'l seu criteri té en la pràctica'l valor relatiu del *just mig*, es sols pel fet *involuntari* de trobarse entre dos extrems diametralment oposats y en pugna. ¿Es sols prudent qui's troba en aquella justa meytat, ò es més aviat ponderat y savi? Deixis als covarts les mitges tintes, la còmoda teoria de no disgustar a blanchs ni a negres, escullint un color equidistant per sos actes descomptats y anodins, mes no s'atribueixi tal defecte al pensador que, sense fugir sistemàticament dels extrems, se complau en les veritats comprovades com a conquesta definitiva de la inteligencia. Obrir nous horisonts, aixamplar lo camp! Bons consells per a seguirlos en los treballs propiament exploratius, mes no en los sintètics en què s'imposa l'apriorisme del treball ja consumat. L'Aulestia acceptà, ab les salvetats de son il·lustrat criteri y ab nous elements que hi afegí, tot lo contingut en les llargues histories d'En Balaguer y En Bofarull, especialment d'aquest, com a més formal y documentada, y ab aytal massa de coneixements feu obra artística, animà ab màgich alè la lletra morta dels cronicons indigests ò de les parrafades sentimentals de a tant la plana. Ab això féu obra positiva dintre del Renaixement. Ab aquesta *Historia* y per ella, la nostra gent, menestrals y lletrats, pogueren tenir una visió clara, exacta y serena del passat. Obra educativa de novetat absoluta, article de primera necessitat que devíem entregar als catalans per a son nodriment espiritual, triaca indispensable

contra les falses ensenyances oficials y oficioses del Estat, ab què s'han emmetzinat los esperits de moltes generacions catalanes. Per això deyem y repetim que aquesta *Historia* es un llibre-fita en lo qual lo treball del escriptor, tot ell saturat de bondat y ciencia, nos porta insensiblement al comentari patriòtich com sortit de les mateixes entranyes de la narració, però naturalment, sense contorsions ni violències de fòrceps. Lo més previngut contra 'ls ideals catalanistes acceptarà'l llibre en totes ses parts, y gosarà ab les alegríes de la patria y la planyerà en sa dissort; y tot això ab la sola ressenya animada dels fets, claríssimament explanada ab aquell estil sobri, concís, parch y just en lo comentari, may vulgar ni afectat. Per al home coneixedor de la historia catalana, aquesta de l'Aulestia servirà d'excelent guia o promptuari, y per als demés, de llibre insubstituïble per a conèixer ben de cert les glorioses gestes dels nostres passats y'l curs de la civilització catalana, puix, d'acort ab los bons historiadors, dóna la deguda importància al aspecte social de la vida catalana de cada època, en sa relació ab l'art, la ciencia, la indústria, lo comerç, les costums y les institucions. Y ja no vos parlaré més d'un llibre que tots deveu conèixer.

Ara deixeu-me acabar ab una nota íntima.

Sos amichs, que'l veyem cada dia en aquesta casa ò en la llibreria d'En Verdaguer, la clàssica botiga de les breus tertulies literaries, reparavem que aquella sòlida torre de seny y de bondat començava a cedir. Divagava, afinava en sentit malaltich sa sensibilitat sempre desperta, patia per tothom sense motiu... Era l'anunci del esfondrament que tots ja prevegem, queixosos, dolorits, tement la pròxima ausencia del mestre indispensable al nostre esperit... En poch dies una malaltia qualsevol féu l'obra destructora en aquell cos minat per velles angunies, y nosaltres, al seu voltant, en l'hora del trànsit obligat, tinguerem lo consol de creure que, després de les santes oracions que, apuntantli'l sacerdot, resava agenollat davant de Jesús en creu, la nostra dolorida amistat també li serví de viàtich.

E. MOLINÉ Y BRASÉS

UNA LLEY SUNTUARIA LOCAL DEL PRIMOGÈNIT D'ARAGÓ L'INFANT JOAN

Per utilitat comunal y a conseqüència d'un Consell general congregat en la vila de Berga, los Consellers y prohoms del esmentat lloch suplicaren al Infant Joan, Primogènit, Duch de Gerona y Governador general dels Regnes y terres de la Corona aragonesa, la promulgació d'unes Ordinacions referents als usos y costums d'aquella localitat en les noces y en los agensaments y vestits de les dones.

Les Ordinacions foren firmades a Tarragona, lo dia 26 de febrer de 1382.

Lo document es interessant: jo'n dono trasllat per la curiosa nota folklòrica que palesen les seves limitacions, y d'una manera especial les relatives als prometatges y a les noces. — JOSEPH M.ª ROCA.

«Primerament con en la dita vila de Berga sie usat de fer convit per los amichs de alcuna fadrina o dona que ferm o espos marit en aquell dels amichs daquell que fermara o esposara decontinent feytes les fermalles o sposalles entre aquells o alguns breus dies e per aquest aytal convit les parts aplegassen molts de lurs amichs e sen faessen grans messions Perço ordonem que dequi avant en aytals convits les parts no puxen ne degen haver entre abdues ne sien sino .x. persones entre homens e dones ço es .v. de cascuna part e pas pus En aquestes .v. persones empero noy sien enteses ne compreses les persones ques seran del Alberch de part dela novia o sposada on lo dit convit sa fara Encara con feytes sposalles o fermaments de noces entre alsuns dela dita vila encontinent o apres alsuns breus dies la Mare Germana o Tia o altre pus acostada de parentiu del novi vaia corteiar la novia o sposada e per aquest corteiar aquella dona aytal que ira cortejar aplech e vaia ab aquella maior multitut de dones que pora e aquella dona qui sera de part dela novia se aplech ab aquella maior multitut axi mateix que pora E per aquesta raho se façen es seguesquen carrechs e messions a les parts. Per tal ordone que daqui a avant no sien ne puxen esser dones al dit corteiar sino .x. dones entre abdues les parts Encara con en la dita Vila sie usat quel novi va visitar ab tots aquells

que aplegar pot dela sua part la novia al alberch lla on sera lo vespre del dia que les noçes en faç de esgleya se faran E per aço se seguesquen grans carrechs e messions a les parts Perço ordonem que daqui avant a aytal corteiar no sien ne degen esser per la part del novi sino tant solament .v. persones e que no puxen ne degen portar entre totes .v. sino dos brendons e que no hi hagen ne hi menen ab si nengun juglar e que ab la novia no deia o puxa haver sino cinch persones en lo dit corteiar part aquelles que seran del Alberch o casa on la dita novia sera Encara com per la part de la novia se trameten la vespra del dia quel matrimoni se deu fer presentalles ala part del novi e per acompanyar aytats presentalles aquelles de la part de la novia se aplegassen molts aytants com podien e hi enassen juclars e sen seguissen carrechs e messions grans ales parts Perço ordonem que daqui a avant aytals presentalles no sien ne degen esser trameses en la dita vila de dia mes de nit e que no hi puxen esser ne anar per acompanyar aquelles sino .x. persones solament e que no hi puxen ne degen haver sino vj brendons solament per fer lum ne hi puxen haver ne hi hagen negun juclar ne algun linatge de strumens Encara com ales nocces ques fahien les parts haguessents ay ... res gents com podien e per aquesta raho se fessen es seguissen grans carrechs e messions ales parts Perço ordonem que daqui a avant la part del novi no haia ne deia haver ales dites nocces sino x. persones de la sua part e la part dela novia altres x. En aquesta empero summa de xx persones entre abdues les parts no sien enteses ne compreses les persones de les cases don seran los dits novi e novia e encara hi puxen haver les dites parts part totes les persones damunt dites vj. persones per servirlos e ancara j coch o ij sis volrran per cuynar E totes aquestes coses ordonem que sien tengudes e servades en la dita vila sens tota frau e qui contrefara e axi com es ordenat no ho tendra e no ho observara que perda per pena e pach D solidos de barcelona sens amor gracia o remissio que non haia Encare con molt excessivament se usas en la dita vila deles coses següents o soven Perço que daqui a avant nenguna dona en la dita vila no port ne haver ne portar puxa en vestedura alcuna que haia o haura tafeta ne penes ne altre arreu o ornament entorn peus mes puxen portar e haver penes o tafetans en los aligots de les cotes Empro que no hisquen res de part defora Axi mateix puxen portar penes e tafetans per les manoceres e per los braços deles cotes ala mesura empro sobre aço ordenadora Encara que nenguna dona no port ne deia portar en Mantell que port pena ni tafeta ne alcuna altre folrradura apart defora revessgada ne plegada Encara que nenguna dona no port ne puxa ne deia portar nenguna vestedura premsada ne frondida ne encara cota ab coha de mija alna a avant no empro es entesa en ... Gonella que les dones solen frondida portar Encara que no gos portar nengun vel engrogat o ensafranat ne gandalla o vel o capeço on haia orla alcuna ne perles ne gos portar al cap perles en nenguna altre manera Entenem empro que la donzella o fadrina que sia novia puxe legudament portar lo dia que lo matrimoni faça tant solament e no mes avant aquell arnes o

ornament en vestir e en altre manera que li plaura En aquestes coses no entenem ne volem quei sien enteses ne compreses dones de paratge ne mullers de homens de paratge de oficials e domesticchs de casa del senyor Duch qui continuament seguescan e quitacio prenen ne donzelles ne fadrines dels prohombres dela dita vila Encara per ... questions ordonem que dins ... de xv dies comptadors al dia dela publicacio de totes les coses damunt dites les quals ordonem que sien cridades e publicades solemnnialment en la dita vila ab veu de crida publica sien certs tots arneses e obres dessus *vedats* e tolts e romaguts deles vestedures on ne haura Entenem empro per cessions messions de fer novells e nous vestits que les dites dones puxen portar vestedures que hagen portades ans del dia de la publicacio daquestes coses faedora empremtades o frondides sens empro lo altre arnes o arreu vedat damunt contengut E qui aquestes coses totes e sengles damunt dites no fara tendra o complira e contre aquelles o alguna daquelles fara o venrra en nenguna manera sapia que perdra la Vestedura, Vel, Gandalla e altre arnes hon haura de les coses vedades damunt contengudes e encara pagara per pena o lan o meyns parament que fara daquestes coses 8 lliures barceloneses tota vegada que atrobat sera sens gracia o remissio que non hagen Ordonem encare per tal que mils sia observat que nengun sartre daqui avant no gos ferne ... a nenguna dona dela dita vila nenguna vestedura frondida ne premsada ne ell ne nengun pellicer ne encara altre persona no meten ne posen pell alcuna tafatans ne altre folrradura en nengunes vestedures de dona part la forma e manera damunt dites E si ho fa que perda e pach per pena e menys parament daquesta cosa x lliures barceloneses sens amor gracia o remissio que non hage alcuna.»*

* Arx. Cor. d'Aragó, reg. 1661, f. 29 y següents.

BIBLIOTECA

ENTRADA DE LLIBRES DURANT EL TRIMESTRE OCTUBRE-DESEMBRE DE 1918

ADQUISICIONS

- ALCOVER (JOAN). — *Poemes Btlics*. Publicacions de La Revista. — Barcelona, Impremta d'Antoni López. 1918. 1 follet.
- ALOMAR (GABRIEL). — *Verba*. Prólogo de Azorín. — Madrid, Biblioteca Nueva. Impremta de Juan Pueyo. 1 vol.
- Arxiu de l'Institut de Ciències*. Any V, n.º 2. — Barcelona, Institut d'Estudis Catalans. 1 follet.
- BAROJA (Pío). — *Las Horas Solitarias*. Notas de un aprendiz de psicólogo. — Madrid, Rafael Caro Raggio, Editor. 1918. 1 vol.
- BENAVENT (PERE). — *Flors d'amsiller*. Versos. — Barcelona, Gràfics Verdaguer. 1918. 1 follet.
- BOCCACCIO (GIOVANNI). — *Il Comento alla Divina Commedia e gli altri scritti intorno a Dante*. A cura di Domenico Guerri. — Bari, Gius. Laterza & Figli. 1918. 3 vols.
- BOSCH HUMET (EUSEBIO). — *Organografía general de todos los instrumentos musicales*. Ilustrada con 119 dibujos de instrumentos antiguos. Vol. 1.º. — Madrid, Ildefonso Alíer, Editor de Música. 1 vol.
- BRANDÉS (GEORGES). — *Le Grand Homme*. Origine et fin de la Civilisation. Conférences faites à l'École Russe des Hautes Études à Paris, en février 1902. — Paris, C.-V. Stock, Éditeur, 1903. 1 follet.
- CARDENAL (LEÓN). — *Diccionario Terminológico de Ciencias Médicas*. Dirigida por el Dr. ... — Barcelona, Salvat y C.ª, S. en C., Editores. 1916. 1 vol.
- CARNER (JOSEP). — *Bella terra, bella gent*. — Barcelona, Impremta de Nicolau Poncell. 1918. 1 vol.
- CEJADOR Y FRAUCA (JULIO). — *Historia de la lengua y literatura castellana*. Comprendidos los autores hispano-americanos. Segundo período de la época realista : 1870-1887. — Madrid, Tipografía de la Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos. 1918. Tomo IX. 1 vol.
- CHARLES-BRUN (J.). — *El Regionalismo*. Traducción, introducción, notas y apéndices de José G. Acuña. Prólogo de Salvador Canals. — Madrid, Francisco Beltrán, Editor. Librería Española y Extranjera. Luis Faura, Impresor. 1918. 1 vol.
- CLASCAR (FREDERIC). — *Estudi sobre la Filosofia a Catalunya en el segle XVIII*. — Barcelona, Publicacions de La Revista. Tallers Gràfics de la Casa de Caritat. 1918. 1 vol.
- Colección general de documentos relativos a las Islas Filipinas existentes en el Archivo de Indias*

- de Sevilla. Publicada por la Compañía General de Tabacos de Filipinas. Tomo 1.º (1493-1518). — Barcelona, Tipografía de la Viuda de Luis Tasso. 1918. 1 vol.
- CORRAL (JOSÉ M.ª DE). — *Investigaciones acerca de la innervación del páncreas como glándula de secreción interna*. — Madrid, Establecimiento Tipográfico de Fortanet. 1918. 1 follet.
- CUBAS I OLIVER (ENRIC). — *Llibre Nou*. — Barcelona, Impremta Miquel Horta. 1918. 1 vol.
- DA PONTE (LORENZO). — *Memorie*. A cura di G. Gambarin e F. Nicolini. — Bari, Gius. Laterza & Figli. 1918. 2 vols.
- DARÍO (RUBEN). — *Cuentos y crónicas*. Ilustraciones de Enrique Ochoa. Vol. XIV de las Obras completas. — Madrid, Editorial Mundo Latino. Tipografía Yagües. 1918. 1 vol.
- DORADO MONTERO (PERE). — *La Natura i l'Historia*. Lliçons professades als cursos monogràfics d'alts estudis i d'intercanvi. Semestre de Primavera de 1916. Vertit al català per D. Josep Maria Capdevila. — Barcelona, Institut d'Estudis Catalans. 1917. 1 vol.
- DOSTOËVSKY (TH.). — *Les étapes de la folie*. Traduit du russe par E. Halpérine-Kaminsky. — Paris, Librairie Académique Didier, Perrin et Ce, Libraires-Éditeurs. 1892. 1 vol.
- *L'Idiot*. Traduit du russe par Victor Derély et précédé d'une préface par le Vte. E. Melchior de Vogüe. — Paris, Librairie Plon-Nourrit et Ce, Imprimeurs-Éditeurs. 2 vols.
- *Le Crime et le Châtiment*. Traduit du russe par Victor Derély. — Paris, Librairie Plon-Nourrit et Ce, Imprimeurs-Éditeurs.
- *Les Frères Karamazov*. Traduit et adapté par E. Halpérine-Kaminsky et Ch. Morin. Avec un portrait de Th. Dostoïevsky. — Paris, Librairie Plon-Nourrit et Ce, Imprimeurs-Éditeurs.
- *Stepantehikovo*. Novela. Traducción de R. Baeza y R. Zhukenski. — Madrid, Tipografía Renovación. 1918. 1 vol.
- ELLIOT (GEORGE). — *Silas Marner*. Traducció de Josep Carner. — Barcelona, Editorial Catalana, S. A. 1 vol.
- Enciclopedia Universal Ilustrada Europeo-Americana*. Tomo XXXVIII. — Barcelona, Hijos de J. Espasa, Editores. 1 vol.
- ERASME. — *Llibre de Civilitat Pueril (De Civilitate Puerilium)*. Ara per primera volta publicat en català, traduït i anotat per J. Pin y Soler. — Barcelona, Llibreria L'Avenç. Estampat a Casa Henrich y C.ª. 1912. 1 vol.
- FERNÁNDEZ BAÑOS (OLEGARIO). — *Contribución al estudio de los sistemas lineales de homografías en En. Anales*. Tomo XVII. Memoria 4.ª. — Madrid, Establecimiento Tipográfico de Fortanet. 1918. 1 follet.
- *Contribución al estudio de las redes de homografías que contienen la identidad en En*. Generalización de un teorema de Weierstrass. Anales. Tomo XVII. Memoria 5.ª. — Madrid, Establecimiento Tipográfico de Fortanet. 1918. 1 follet.
- FERRANDO (ERNEST M.). — *Les llunyanies suggestives i altres proses*. Biblioteca Valencia. Estampat en els Tallers de Les Arts Gràfiques d'En Joan Comas. 1918. 1 vol.
- FERRER (JOAQUÍN M.ª DE). — *Historia de la Monja Alférez (D.ª Catalina de Erauso)*. Escrita por ella misma e ilustrada con notas y documentos por... Prólogo de José M.ª de Heredia. — Madrid, Biblioteca de El Sol. Tipografía Renovación. 1918. 1 vol.
- FERRER HERNÁNDEZ (FRANCISCO). — *Esponjas del litoral de Asturias*. Trabajos del Museo Nacional de Ciencias Naturales. Serie Zoológica, n.º 36. — Madrid, Imprenta y Librería de Nicolás Moya. 1918. 1 follet.

- GABRYS (J.). — *Carte Ethnographique de l'Europe*. — Lausanne, Librairie Centrale des Nationalités. 1918. 1 carta.
- GAZIEL. — *El Año de Verdún* (1916). — Barcelona, Casa Editorial Estudio. Artes Gráficas. Hijos de E. Detouche. 1918. 1 vol.
- GONZÁLEZ SUGRAÑES (MIGUEL). — *Contribución a la Historia dels antics Gremis dels Arts y Oficis de la Ciutat de Barcelona*. Vol. II. *Llibreters-Estampers*. — Barcelona, Estampa d'Henrich y C.^a, 1918. 1 vol.
- HERRERO (ANTONIO). — *El Poeta del Hombre. Almafuerte, su vida y su obra*. Estudio preliminar del Dr. Francisco A. Barroetaveña. Pórtico del poeta Arturo Vázquez Cey. — Buenos Aires, Martín García, Librero Editor. Imprenta Mercantil. 1918. 1 vol.
- IBSEN (HENRIK). — *Hedda Gabler*. Drame en quatre actes. Traduit par M. Prozor. — Paris, Nouvelle Librairie Parisienne. Albert Savine, Éditeur. 1892. 1 vol.
- *Le Canard Sauvage*. Rosmersholm. Traduit du norvégien par M. Prozor. — Paris, Nouvelle Librairie Parisienne. Albert Savine, Éditeur. 1892. 1 vol.
- *Empereur et Galiléen*. Traduction de M. Ch. Casanove. — Paris, P.-V. Stock, Éditeur. Ancienne Librairie Tresse & Stock. 1902. 1 vol.
- *Les Soutiens de la Société. L'Union des Jeunes*. Traduction de MM. Pierre Bertrand et Edmond de Nevers. — Paris, P.-V. Stock, Éditeur. Ancienne Librairie Tresse & Stock. 1902. 1 vol.
- *Les Prétendants à la Couronne. Les Guerriers à Helgeland*. Traduction de M. Jacques Triganter Geneste. — Paris, P.-V. Stock, Éditeur. Ancienne Librairie Tresse & Stock. 1902. 1 vol.
- *La Comédie de l'Amour*. Pièce en trois actes. Traduite par le Vte. de Colleville et Fritz de Zeppelin. — Paris, Librairie Académique. Didier, Perrin et Ce, Libraires-Éditeurs. 1903. 1 vol.
- *Lettres de Henrik Ibsen à ses amis*. Traduites par Mme. Martine Rémusat. — Paris, Librairie Académique. Didier, Perrin et Ce, Libraires-Éditeurs. 1906. 1 vol.
- *La Dame de la Mer*, suivie de *Un Ennemi du Peuple*. Traduction Ad. Chennevière et C. Johansen. — Paris, P.-V. Stock, Éditeur. Ancienne Librairie Tresse & Stock. 1908. 1 vol.
- *Jean-Gabriel Borkman*. Drame en quatre actes. Traduit avec l'autorisation de l'auteur et précédé d'une préface par le Comte Prozor. — Paris, Librairie Académique. Didier, Perrin et Ce, Libraires-Éditeurs. 1914. 1 vol.
- *Le Petit Eyolf*. Drame en trois actes. Traduit avec l'autorisation de l'auteur et précédé d'une préface par le Comte Prozor. — Paris, Librairie Académique. Didier, Perrin et Ce, Libraires-Éditeurs. 1915. 1 vol.
- *Brand*. Poème dramatique en cinq actes. Traduit avec l'autorisation de l'auteur et précédé d'une préface par le Comte Prozor. — Paris, Librairie Académique. Didier, Perrin et Ce, Libraires-Éditeurs. 1916. 1 vol.
- Jochs Florals de Barcelona. Any LX de llur restauració*. 1918. — Barcelona, Estampa La Renaixensa. 1 vol.
- LACROIX (PAUL). — *Le Moyen Age et la Renaissance*. Histoire et description des mœurs et usages, du commerce et de l'industrie, des sciences, des arts, des littératures et des beaux-arts en Europe. — Paris, Librairie Historique, Archéologique et Scientifique de Seré. 1848-50. 7 vols.
- LANGSTROTH (L. L.). — *La abeja y la colmena*. Obra revisada y completada por Carlos Dadant y C.-P. Dadant. Traducida al español con autorización de los autores por M. Pons Fábregues. — Barcelona, Gustavo Gili, Editor. 1915. 1 vol.

- LAYENS (GEORGES DE). — *Curso completo de Apicultura. (Cultivo de las abejas.)* Traducida al español de la última edición francesa por E. de Mercader-Belloch. Quinta edición corregida y aumentada, con notas y opiniones de Langstroth, Dadant, Collin y otros apicultores notables. — Barcelona, F. Granada y C.^a, Editores. 1 vol.
- LECOMPTE (GEORGES). — *Clemenceau. Avec six gravures hors texte.* — Paris, Bibliothèque Charpentier. Eugène Fasquelle, Éditeur. 1918. 1 vol.
- LIOT (GUERAU DE). — *La Ciutat d'Ivori.* Publicacions de La Revista. — Barcelona, Impremta La Noogràfica. — Sabadell, 1918. 1 follet.
- LÓPEZ-PICÓ (J. M.^a). — *Les absències paternals.* Op. X. — Barcelona, Francesc X. Altés, Impresor. 1919. 1 vol.
- LÓPEZ VALENCIA (FEDERICO). — *Instituciones patronales de previsión en los Estados Unidos.* Anales. Tomo XVI, Memoria 5.ª. — Madrid, Establecimiento Tipográfico de Fortanet. 1918. 1 follet.
- MASERAS (ALFONS). — *Contes a Fatzar.* — Barcelona, Societat Catalana d'Edicions. Tallers Tipogràfics d'En Ramon Tobella. 1918. 1 vol.
- MAURA (ANTONIO). — *Treinta y cinco años de vida pública.* Ideas políticas, doctrinas de gobierno y campañas parlamentarias. Recopilación de J. Ruiz-Castillo. — Madrid, Biblioteca Nueva. Tomo 2.º. 1918. 1 vol.
- MENDIZÁBAL, S. J. (RUFO). — *Monografía histórico-morfológica del verbo latino.* — Madrid, Imprenta Ibérica, E. Maestre. 1918. 1 vol.
- MORLEY (CAPTAIN). — *La guerra de les nacions.* Historia documentada. Vol. III. — Barcelona Societat Catalana d'Edicions. Tallers Tipogràfics d'En Ramon Tobella. 1918. 1 vol.
- OBERMAIER (HUGO) Y EL CONDE DE LA VEGA DEL SELLA. — *La Cueva del Buxu (Asturias),* Comisión de Investigaciones Paleontológicas y Prehistóricas. Memoria n.º 20. — Madrid, Museo Nacional de Ciencias Naturales (Hipódromo). Imprenta Clásica Española. 1918. 1 follet.
- OLIVER (MIGUEL S.). — *Hojas del Sábado.* Vol. II. *Revisiones y Centenarios.* (Jovellanos, Larra, Balmes, Maragall, Ozanam, Rubén Darío, Menéndez y Pelayo, Edgardo Poe, Espronceda, Zorrilla, Castelar, Echegaray, Alarcón). — Barcelona, Gustavo Gili, Editor. Imprenta Elzeviriana. 1919. 1 vol.
- OLMET (LUIS ANTÓN DEL) Y TORRES BERNAL (JOSÉ DE). — *Los grandes españoles. Cajal.* Historia íntima y resumen científico del español más ilustre de su época. Vol. X. — Madrid, Imprenta de Juan Pueyo. 1918. 1 vol.
- PEDRELL (FELIPE). — *Cancionero Musical Popular Español.* Tomo 2.º. — Valls (Cataluña), Eduardo Castells, Impresor-Editor. 1 vol.
- PIGA (ANTONIO) Y LLANAS (LUIS). — *Inyecciones de tipo gripal,* por los Dres. ... Tomo 1.º. — Madrid, Talleres Tipográficos de «Los Progresos de la Clínica» y de «Plus Ultra». 1919. 1 vol.
- PUNFÍ I COLLELL (JOÁN). — *Cotret de versos.* — Barcelona, Altés, Impresor. 1918. 1 vol.
- RIERA I BERTRAN (JOAQUIM). — *Faules velles.* — Barcelona, Societat Catalana d'Edicions, Tallers Tipogràfics d'En Ramon Tobella. 1918. 1 vol.
- RIOJA (ENRIQUE). — *Datos para el conocimiento de la fauna de anélidos poliquetos del Cantábrico.* 2.ª parte. Trabajos del Museo Nacional de Ciencias Naturales. Serie Zoológica, n.º 37. — Madrid, Imprenta y Librería de Nicolás Moya. 1918. 1 follet.
- SCHUMANN (ROBERTO). — *Escritos sobre la música y los músicos.* Prólogo, traducción y notas de Eduardo López-Chavarri. Tomo 1.º. — Barcelona, Hijos de Paluzie, Editores. 1918. 1 vol.

- SOLDEVILA (CARLES). — *L'abrandament*. Novel·la. — Barcelona, Editorial Catalana, S. A., 1 vol.
- TAGORE (RABINDRANATH). — Obras de ... *Las piedras hambrientas y otros cuentos*. Traducción de Zenobia Camprubí de Jiménez (único traductor autorizado por Rabindranath Tagore para publicar sus obras en español. — Madrid, Tipografía-Litografía A. de Angel Alcoy, S. en C. 1918. 1 vol.
- *Cielo de la Primavera*. Comedia. Traducción de Zenobia Camprubí de Jiménez. — Madrid, Imprenta de Fortanet. 1918. 1 vol.
- TRINE (RODOLFO WALDO). — *Renovación social*. Traducción directa del inglés por Federico Climent Terrer. — Barcelona, Librería Parera. Sobrinos de López y C.^a. 1918. 1 vol.
- VALLMITJANA (JULI). — *La mala vida*. Drama en tres actos. — Barcelona, Salvador Bonavía, Llibreter. 1918. 1 vol.
- VILLENA (SOR ISABEL DE). — *Llibre anomenat Vita Christi*, compost per... Abadessa de la Trinitat de Valencia, ara novament publicat segons l'edició de l'any 1497, per R. Miquel y Planas. Vol. III. — Barcelona. Impremta Elzeviriana. 1916. 1 vol.
- WATSON (FOSTER). — *Les relacions de Joan Lluís Vives amb els anglesos i amb l'Anglaterra*. Vertit al català per D. Joan Palau Vera. — Barcelona, Institut d'Estudis Catalans. 1918. 1 vol.

DONATIUS

- Ajuntament de Barcelona*. — *Escola graduada de nenes de Vallcarca*. — Barcelona, XVII de Novembre de 1918. Tallers d'Arts Gràfiques Henrich i C.^a. 1 follet.
- Algunos juicios acerca de la edición crítica del Quijote anotada por D. Francisco Rodríguez Martín*. Sácalos a luz extractados y compilados un amigo del editor. — Madrid, Tipografía de la Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos. 1918. 1 follet.
- ARDIETA (H.). — *Química Biológica aplicada a la higiene y a la patología humanas*. Con un prólogo por el Dr. D. J. Giné y Partagás. — Barcelona, Manuel Soler, Editor. Imprenta y Litografía de Henrich y C.^a. 1898. 2 vols.
- ARNÚS (GONZALO). — *Orientaciones económicas y financieras «post-guerra»*. — Barcelona, Imprenta J. Horta. 1918. 1 follet.
- Asociación de Banqueros de Barcelona*. — *Agrupación de la Banca Española del Nordeste de España. Año 1917*. — Barcelona, Tipografía El Anuario. 1918. 1 follet.
- BLANC Y BENET (JOSÉ). — *La fuerza del hábito, resorte de la humana perfectibilidad*. — Barcelona, Imprenta de la Casa Provincial de Caridad. 1906. 1 follet.
- *La Sífilis, plaga social*. — Barcelona, Imprenta de la Casa Provincial de Caridad. 1908. 1 follet.
- *La Escuela Mixta*. Ensayo crítico sobre la coeducación de los sexos. — Barcelona, Imprenta de Perelló y Vergés. 1914. 1 vol.
- *La moderación de la Libidine*. — Barcelona, Imprenta de Subirana Hermanos. 1915. 1 follet.
- Cámara de Comercio y Navegación de Barcelona*. — *Memoria de los trabajos realizados durante el año 1917*. — Barcelona, Talleres de Artes Gráficas Henrich y C.^a en C.^a. 1917. 1 follet.
- CASADESÚS (JOSÉ). — *Tres grandes ingleses : Moore, Wellington, Shakespeare*. — Barcelona, Hijos de Emilio Detouche, Editores. 1918. 1 follet.
- CVIÉTISA (FRANCO). — *Les Problèmes Nationaux de l'Autriche-Hongrie*. Les Yougoslaves. — Paris, Édition Bossard. 1918. 1 vol.

- Directorio de Barcelona. Año V. Edición de 1918-19.* — Barcelona. 1 vol.
- Encyclopædia Biblica.* — A critical dictionary of the literary political and religions history the archæology, geography and natural history of the Bible. Edited by The Rev. T. K. Cheyne. D. Litt., D. D. and J. Sutherland Black, M. A., Ll. D. — London, Adam and Charles Black. 1914. 1 vol.
- FERRATÉ (JOAN). — *Espeleologia de les Comarques Tarragonines*. Pròleg del Dr. M. Faura i Sans, prevere. — Reus, Agrupació Excursionista de Reus. Estampat en l'Impremta de N'Antoni López de Barcelona. 1918. 1 vol.
- GALET (DOCTOR). — *El Cuerpo del Hombre, o La Anatomía y Fisiología humanas puestas al alcance de todas las clases de la sociedad*. Vertido de la lengua francesa a la española por J. F. C. y V. E. P. — Barcelona, Imprenta de Antonio Berdeguer. 1844. 2 vols.
- Junta del Puerto de Barcelona.* — *Quincuagésimo aniversario de su creación en 11 de diciembre de 1868. 11 de diciembre de 1918.* — Barcelona, Imprenta Hijos de Domingo Casanovas. 1918. 1 follet.
- Junta para ampliación de estudios e investigaciones científicas.* — *Memoria correspondiente a los años 1916 y 1917.* — Madrid, Imprenta de Fortanet. 1918. 1 vol.
- LEWIS (NELSON P.). — *Urbanización*. Obra traducida, anotada, ampliada con 23 láminas y un prólogo por José M.ª Lasarte. — Barcelona, Imprenta de Henrich y C.^a en C.^a. 1917-18. 1 follet.
- MARTÍNEZ FERRANDO (EDUARD). — *Síntesi del criteri valencianista*. — Barcelona, Joventut Valencianista. Imprintat en els Gràfics Verdaguer, de Labraña. 1918. 1 follet.
- Ministerio de Fomento.* — *Elementos para el estudio del problema ferroviario en España*. Recopilados bajo la dirección del Excmo. Sr. D. Francisco Cambó y Batlle, Ministro de Fomento. Tomo 3.º. — Madrid, Artes Gráficas Mateu. 1918. 1 vol.
- MIRET Y SANS (JOAQUÍN). — *La esclavitud en Cataluña en los últimos tiempos de la edad media*. Extrait de la Revue Hispanique, tome XLI. — New-York, Paris. 1917. 1 follet.
- OLIVER (MIGUEL S.). — *Hojas del Sábado. II. Revisiones y Centenarios*. (Jovellanos, Larra, Balmes, Maragall, Ozanam, Rubén Darío, Menéndez y Pelayo, Edgardo Poe, Espronceda, Zorrilla, Castelar, Echegaray, Alarcón). — Barcelona, Gustavo Gili, Editor. Imprenta Elzeviriana. 1919. 1 vol.
- ORBOK (LORAND). — *La Mariposa*. Comedia dramática húngara en tres actos, vertida al español por Luis Almerich. — Barcelona, Biblioteca Insula. Talleres Gráficos de las Ediciones Insula. 1918. 1 vol.
- PASCUAL Y PRATS (JOSÉ). — *Necesidad de reformar la prueba pericial médica en los procedimientos judiciales*. — Girona, Imprenta y Litografía Carreras. 1918. 1 follet.
- PRECIADO Y JAURRIETA (PABLO). — *El médico y las leyes*. Legislación española recopilada y anotada por... Editado por los Laboratorios de M. Leprimée. — Paris-Barcelona, Imprenta de Antonio Virgili, S. en C., 1 vol.
- Revista de Vich.* — *Volum del primer Certamen literari-musical.* — Editat per la Revista de Vich. 1918. 1 vol.
- SARRET Y ARBÓS (JOAQUIM). — *Jueus a Manresa*. Ampliació de la conferencia donada en el Centre Excursionista de Bages el dia 16 de Novembre de 1908. — Manresa, Impremta d'Anton Esparbé y Serra. 1917. 1 follet.
- SOCIAS ALDAPE (IGNACIO). — *Poema*. — Barcelona, Imprenta Editorial Barcelonesa. 1912. 1 follet.

- *Cantos de idólatra*. — Barcelona, Librería Española. Antonio López, Impresor. 1914. 1 vol. *Sociedad Anónima San Pedro Mártir*. — *Proyecto de urbanización*. — Barcelona, Imprenta de Arte. 1 follet.
- TURULL (PAUL M.). — *La Société des Nations, la Morale Internationaliste et la Catalogne*. — Barcelone, Imprimerie Henrich y C.^{es}. 1917. 1 follet.
- *La Societat de les Nacions, la Moral Internacionalista i Catalunya*. — Barcelona, Estampat a Casa Henrich i C.^{es}. 1917. 1 follet.
- VELLÉ CUSIDÓ (J.). — *Criterio químico-biológico sobre la albúmina en la urología renal*. Comunicación al Primer Congreso Nacional de Medicina. Madrid, abril de 1919. — Barcelona, Imprenta de Viuda Badía Cantenys. 1918. 1 follet.
- VIA (LLUÍS). — *Llevar dispersa* (IV parlaments.) — Barcelona, Estampa d'En Fidel Giró. 1918. 1 follet.

CRÒNICA

Ha finit la gran guerra ab ses matances y devastacions may conegudes; mes no ha sonat encara l'hora del repòs per a tantes energies espirituals com són desvetllades. A l'acabament dels horrors segueix la complicada tasca de les reivindicacions y de les ordenacions, que a tants nous conflictes pot donar lloch.

No ja en els petits pobles sinó en les petites localitats, y en el sí de les corporacions que, poca o molta, fan vida de relació mundial, s'imposen la revisió y l'ordenació després dels recents trastorns y desballestaments causats per la guerra. En lo material com en lo moral l'ATENEU BARCELONÈS també se'n ha ressentit. La nostra Biblioteca, per lo que afecta a les revistes y publicacions periòdiques de l'estranger, ha sofert notablement. Arriben a quaranta les revistes que, paulatinament, hem anat deixant de rebre. Tractarèm de rescabarnos y d'omplir els buyts en lo possible, mes la situació interior de molts països, especialment els vençuts de l'Europa central, es ara més agitada qu'en ple període d'hostilitats, dificultant o fent del tot inútils les nostres gestions per saber quines de les revistes qu'en elles se publicaven han cessat definitivament, quines continüen publicantse, y quines ens poden ésser enviades ab regularitat. No oblidèm el nostre comès, però'ns creyèm obligats a fer avinent les dificultats actuals, prevenint naturals impaciençies dels senyors socis.

*

Si l'ATENEU BARCELONÈS està distanciat de les lluytes polítiques, no ho està de les grans causes socials y humanes, ni pot deixar d'adherirse ab el més gran desinterès a aquells actes que fan honor a un poble y afermen la seva personalitat davant dels pobles vehins. Darrerament hem rebut del Centre Català de París una invitació a la segona festa d'homenatge als voluntaris catalans que han pres part en la guerra. La festa tindrà lloch el 23 de febrer vinent, en la capital de França. En la impossibilitat d'assistirhi un membre de la Junta, s'ha designat, per a què representi l'ATENEU en dit acte, a D. Joseph M.ª Roca, el qual ha tingut l'amabilitat d'acceptar l'encàrrech.

*

També en aquest quadern hem de donar compte de perdues doloroses. Entre altres socis benvolguts, han mort els il·lustres juriconsults D. Joseph Pella y Forgas y D. Guillem M.ª de Brocà, els quals per llur saviesa, llur catalanitat y les excelencies del seu tracte, eren un prestigi de l'ATENEU y de nostra patria.

Se feu constar en acta'l sentiment de nostra corporació, y s'enviaren a les respectives famílies els següents oficis:

«La Junta Directiva de l'ATENEU BARCELONÈS té l'honor de dirigir-se a vostè respectuosament, y associarse al dolor qu'experimenta per la perdua de son digníssim espòs D. Joseph Pella y Forgas, que ab sos prestigis havia augmentat els d'aquesta corporació ocupant sa presidència, y que seguia honrantla figurant entre els socis predilectes.

«Car D. Joseph Pella y Forgas era un patrici eminent: model d'alta y noble laboriositat, escriptor pulquèrrim, historiador y jurista sapientíssim y, per tant, verdadera gloria de nostra patria, que li es deutora de tantes y tan preuades obres mercès a les quals Catalunya ha pogut adquirir nova conciencia de sí mateixa y avençar ardidament pel camí de les seves rehabilitacions històriques y jurídiques.

«Que aquestes senzilles manifestacions puguin donarli idea, senyora, de la magnitud del nostre condol per la perdua del que fou mestre de tots, y significarli fins a quin punt compartim la immensa pena que afligeix a sa honorable familia.

«Deu la guardi molts anys.

«Barcelona, 11 d'octubre de 1918.

«El President, *Miquel S. Oliver*.

«Sra. D.ª Assumpta Tort, viuda de Pella.»

«La Junta Directiva de l'ATENEU BARCELONÈS, enterada de la mort de son inoblidable germà l'eminent jurisconsult D. Guillem M.ª de Brocà y de Montagut, m'ha honrat ab la trista comanda de trametre a vostè y a tota sa distingida familia l'expressió del més sentit condol.

«No es solament aquest ATENEU qui lamenta avuy la perdua del que fou un de sos socis més il·lustres; es Barcelona entera en lo que té de més culte y conscient, la que ab dol y recança veu desaparèixer una de les personalitats que més l'han honrada: car D. Guillem M.ª de Brocà, per son talent, per ses obres, per sa gran competencia professional, era una de les primeres autoritats de la jurisprudencia, y un veritable savi en Dret català.

«En l'ATENEU BARCELONÈS no sols hi perdurà'l recort dels seus mèrits, sinó també'l de les excelencies del seu tracte, y D. Guillem M.ª de Brocà serà, per tant, doblement anyorat. Així unides l'admiració y la particular estima, donaran a vostè una idea de quant sincerament ens associem a la immensa pena que afligeix a sa honorable familia.

«Deu el guardi molts anys.

«Barcelona, 25 d'octubre de 1918.

«El President, *Miquel S. Oliver*.

«Sr. D. Fèlix de Brocà y de Montagut.»

*

CONFERENCIES Y LECTURES

Escassos han sigut els actes públics en l'ATENEU BARCELONÈS durant l'últim trimestre, a causa principalment de l'epidemia de *grippe*, que tantes víctimes ocasionà durant la tardor, fent recordar a tothom, per espay de moltes setmanes, els elementals principis d'higiene que aconsellen evitar aglomeracions de gent en locals tancats. D'altra part, les notícies de les victòries dels aliats y dels actes apoteòsichs celebrats en les grans capitals dels pobles triomfants han ab-

sorbit no sols l'atenció dels barcelonins, sinó la del món sencer. Ab tot, s'han donat en nostra sala d'actes les conferències següents:

El 7 d'octubre D. Joseph M.ª Barbáchano dissertà sobre'l tema : *La guerra mundial y la economía española*.

El 22 de novembre ocupà la tribuna el publicista francès M. Jules Rateau, explicantnos ses *Impressions d'Espagne*.

El 7 de desembre, el Dr. Gershberg, de la Universitat Estat de New-York, explanà el tema: *Gastrophotoscopia, o sia un mètode modern per a diagnosticar els estats patològichs del estómac, principalment l'úlcer i'l càncer, evitant la laparotomia exploradora*.

Finalment, el 23 de desembre, davant d'una concorrencia tan nombrosa com distingida, que ab dificultat pogué encabirse en la sala d'actes, el Dr. D. August Pi y Sunyer desenrotllà brillantment el tema : *La Universitat y l'Autonomia de Catalunya*.